

La professionalitat de la policia i el Codi europeu d'ètica de la policia¹

NEIL RICHARDS²

Expert científic de l'Escola Superior de Policia de Bramshill (Regne Unit)
en el Comitè d'Experts del Consell d'Europa sobre ètica policial i problemes
en relació amb la policia

19

1. INTRODUCCIÓ

En primer lloc, agraeixo als organitzadors que m'hagin convidat a intervenir en aquest Congrés Internacional sobre Policia, Societat i Valors: reflexions sobre el nou Codi europeu d'ètica de la policia. És per a mi un privilegi únic fer-ho en ocasió d'emprendre una tasca especialment delicada i difícil, l'esforç vital i inacabable de promoure la importància de l'ètica a la policia. M'han demanat que parli sobre l'estatus professional de la policia en referència al Codi esmentat.

Tot i la mínima rellevància que en un altre moment se li va atorgar, actualment no pot haver-hi cap dubte sobre la importància del paper de la policia en la salvaguarda de les condicions i de les necessitats fonamentals de la democràcia, els drets humans i l'Estat de dret. Històricament s'ha donat molta importància —de manera encertada— als papers dels dos altres pilars de l'Estat de dret: el sistema legislatiu i el sistema judicial. La funció de la policia, que sens dubte és l'instrument bàsic de tot l'Estat de dret i el sistema de justícia penal, s'ha descuidat relativament fins fa bastant poc. Si ha de dur a terme aquesta funció amb eficàcia, cal qüestionar-se la importància de l'estatus de la policia. A part de l'autoestima

1. Aquest article es correspon amb la ponència presentada pel seu autor en el Congrés Internacional sobre Policia, Societat i Valors, realitzat els dies 8 i 9 de novembre de 2002 a l'Escola de Policia de Catalunya. Es recomana tenir a mà el Codi europeu d'ètica de la policia a l'hora de llegir aquest document.

2. Estic en deute amb un antic company de Bramshill, Norman Greenhill, pel model de professionalitat utilitzat en aquesta ponència. El seu estudi de la professionalitat de la policia —amb diferència, el millor que he trobat— ha resistit perfectament el pas del temps. Les seves dades bibliogràfiques són: GREENHILL, N.J. *Professionalism in the Police Service, a Modern Policing* (editat per D.W. Pope i N.L. Weiner). Londres: Croom Helm, 1981.

dels mateixos agents de policia, que, amb bon criteri, han procurat obtenir un reconeixement adequat per la seva tasca, hi ha la importància de l'autoritat de la policia. Si els membres de la policia han d'exercir les seves principals funcions amb la plena cooperació i l'assistència dels seus conciutadans (és a dir de manera eficient i eficaç), han d'estar segurs que la seva autoritat, tant jurídica com moral, gaudeix de l'acceptació i de la legitimitat públiques. És evident que no poden utilitzar el seu monopoli virtual de legítima força a fi d'imposar un compliment mitjançant la por. Aquesta qüestió s'ha debatut nombroses vegades en els termes de l'estatus professional de la policia. En poques paraules: té la policia l'estatus professional adequat a la funció que s'espera que exerceixi en les societats industrials obertes i democràtiques? Sigui com sigui, el Codi europeu d'ètica de la policia afirma que el tindran en la mesura que s'esforcin per donar resposta a les necessitats que el Codi esmenta. En aquest context, professionalitat significa tant una modalitat d'organització com un conjunt de normes i valors, una ètica, que ha de tenir una incidència profunda en la pràctica real.

2. LA PROFESSIONALITAT DE LA POLICIA I EL CODI

En realitat, el Codi només fa tres referències explícites a la professionalitat de la policia i en cap cas no tracta la noció de la professionalitat de la policia com a tal. No obstant això, quan estableix els principis bàsics que s'han d'aplicar als serveis de policia en les societats democràtiques governades segons l'Estat de dret i pel fet de ser molt més que un codi deontològic tradicional, va al punt central dels requisits essencials de la professionalitat de la policia. En recomanar les normes que han de regir el marc d'organització general de la policia, el seu lloc en el sistema de justícia penal, els seus objectius, el seu funcionament i la seva responsabilitat, assenyala les condicions essencials per a la professionalitat de la policia. I això no ens ha de sorprendre gens, ja que la conveniència de tenir una policia professional dins de l'àmbit europeu va ser una de les principals consideracions dels qui van formular el Codi. Per aquests motius, el debat sobre la professionalitat de la policia porta per si mateix a l'arrel del que s'exigeix d'una policia moderna, ja que inevitablement planteja preguntes sobre la finalitat de la policia, la naturalesa essencial del treball policial, el control de la policia i la relació entre aquesta i els ciutadans.

Abans era habitual en els debats entorn de la professionalitat de la policia qüestionar-se si l'organització professional i l'ètica professional, malgrat ser desitjables en altres contextos, eren o no adequades en el cas de la policia. El fet que aquestes preguntes ja no semblin rellevants pot ser una mostra de la rapidesa amb què el cos policial ha evolucionat alhora que la societat contemporània. Fins fa ben poc, en alguns comentaris sobre la tasca policial s'hi feia referència com un ofici «artesà» que, tot i

requerir una considerable experiència tècnica, no disposava del tipus de coneixements i la formació teòrica que caracteritzaven la feina del veritable professional. En canvi, avui dia ningú no negaria que els agents de policia tenen tant coneixements teòrics especialitzats com experiència pràctica basada en fets reals. Els cossos policials moderns han de tenir no només importants coneixements jurídics i d'altres àrees de la criminologia relacionades, sinó també d'economia en relació amb els delictes de trames complexes, de psicologia per tractar amb persones amb trastorns mentals, de medicina per als assumptes de drogues, i d'altres. Com succeeix amb una empresa que mou milers de milions d'euros, també hi entren en joc les tècniques i els coneixements de lideratge i gestió més avançats. A més a més, la teoria de la policia o, si es vol, la filosofia de la policia, està suficientment desenvolupada en el moment actual de desplegament en la formació policial i la investigació per avançar en el coneixement propi de la policia, on s'inclou l'ètica de la policia. En aquest sentit el Codi dóna per fet que la professionalitat de la policia és ja una realitat, malgrat que encara queda molt camí per fer.

3. UN MODEL DE PROFESSIONALITAT

Atès que, com ja he esmentat, el Codi no s'elabora sobre la noció de professionalitat de la policia com a tal, proposo relacionar-ne les recomanacions rellevants amb un model de professionalitat. Aquest model s'ha obtingut a partir de l'abstracció d'una sèrie d'ocupacions que generalment es consideren «professions». La lògica interna del model es basa en la relació clau existent entre la professió i els clients, tant si aquesta relació s'analitza des d'un punt de vista de l'individu com de l'organització. L'essència d'aquesta relació consisteix a satisfer les necessitats urgents dels qui, com a conseqüència de les circumstàncies intrínseques de la seva condició, no poden sortir-se'n per si sols i han d'utilitzar els serveis d'altres. Bàsicament és una relació, d'una banda, de confiança i honestedat i, de l'altra, de capacitat i compromís. Aquesta relació té de manera inherent implicacions d'aptitud tècnica, consideració social, exercici d'autoritat i control, així com atenció i compromís vocacional. Tota ocupació es pot valorar com a més o menys professional en funció de com s'adeqüi a aquest model.

El que fa el model és representar un conjunt de condicions més o menys presents a qualsevol professió que es pugui identificar com a tal. La base d'aquest model de professionalitat o professió està formada per deu característiques centrals, organitzades en tres categories:

- a) el valor social del treball,
- b) els coneixements tècnics necessaris per dur-lo a terme,
- c) el grau de control que exerceixen els titulars del càrrec en el seu treball.

Aquest és el concepte de professionalitat que utilitzaré per fer explícita la contribució del Codi a la noció de professionalitat de la policia.

3.1 El valor social del treball

3.1.1 *Prestació d'un servei públic essencial (en especial quan es tracten emergències d'individus, crisis, etc.)*

Els objectius de la policia en una societat democràtica governada per l'Estat de dret s'estableixen en el paràgraf 1 del Codi. Són clarament lloables: difícilment una ocupació pot tenir un conjunt d'objectius tan irrefutablement encomiables. Consisteixen a mantenir la tranquil·litat pública i la llei i l'ordre en la societat; protegir els drets i les llibertats fonamentals dels individus, tal com es recullen, en concret, en el Conveni europeu sobre drets humans; prevenir i combatre la delinqüència; descobrir delictes, i oferir funcions d'assistència i servei al ciutadà. De manera conjunta, aquests objectius descriuen un «servei públic essencial» i, com es pot deduir amb una breu reflexió, constitueixen en bona part els fonaments de la vida moderna i civilitzada. Per exemple, imaginem per un moment un món sense ordre públic. Sens dubte, la vida seria —en paraules del filòsof anglès Thomas Hobbes— «solitària, pobra, desagradable, brutal i curta».

3.1.2 *Gaudiment d'una alta valoració pública i d'estatus social*

En aquest punt el Codi assenyala diversos requisits condicionals i dona una gran rellevància a l'aspiració. El paràgraf 12 estipula que la policia s'ha d'organitzar «de manera que es guanyi el respecte del ciutadà com a professional encarregada de fer complir la llei i com a proveïdora de serveis públics». El comentari indica que el treball de la policia té més èxit si «... es du a terme amb el consentiment de la població ("de manera que es guanyi el respecte del ciutadà")... És fonamental per a la policia establir una entesa mútua i una cooperació amb els ciutadans... D'aquesta manera la població pot considerar la policia més com un servei a la seva disposició que com una força imposada».

Aquest èmfasi encara es destaca més en el paràgraf 9 del comentari al paràgraf 1 del Codi. «Durant alguns anys hi ha hagut una clara tendència a Europa a integrar més la policia en la societat civil, a acostar-la a la societat. El desenvolupament de la *policia al servei de la comunitat*... respon a aquest objectiu. Un dels principals mitjans utilitzats amb aquesta finalitat és atorgar a la policia l'estatus d'un òrgan de servei públic en lloc d'un simple òrgan encarregat d'aplicar la llei.» En aquest punt el missatge fonamental és que la policia gaudirà d'una alta valoració pública i estatus social en la mesura que compti amb el consentiment i la cooperació de la societat en les seves activitats, i aquestes s'han d'organitzar amb aquesta finalitat.

3.1.3 *Demostració d'un alt grau d'orgull personal de pertànyer a la professió*

Aquesta és estrictament una condició de la professionalitat que només pot tenir una resposta empírica: o bé els membres d'un servei de policia determinat mostren un alt grau d'orgull personal de pertànyer al cos o bé no el mostren. Evidentment, el Codi no tracta del que «és» sinó del que «ha de ser» en realitat. No obstant això, el Codi proposa un marc de valors el compliment dels quals seria la font de satisfacció personal de la major part dels agents de policia, consistent a fer realitat els objectius de la tasca policial (paràgraf 1) de la manera descrita principalment per l'apartat 5, sobre els principis rectors en relació amb l'actuació de la policia. La base general per a l'orgull professional s'especifica en el paràgraf 3 de l'exposició de motius. En aquest punt s'indica el següent: «En els Estats democràtics la policia contribueix al manteniment dels valors de la democràcia i ella mateixa està imbuïda d'aquests valors. En general, el ciutadà aprova i fins i tot acull amb satisfacció l'exercici de la legítima autoritat per part de la policia quan es percep que aquesta du a terme les seves tasques de manera èticament acceptable i amb finalitats democràtiques i lloables. A la vegada, quan compleix aquestes condicions, la policia té tot el dret d'esperar rebre de la societat la confiança deguda per exercir les seves funcions i l'assistència i cooperació en les seves activitats. Aquesta concepció de l'exercici de les funcions de la policia en les democràcies és al cor de les polítiques del Consell d'Europa.»

La realitat és que els agents de policia s'exposen diàriament als aspectes més negatius del comportament humà i, comprensiblement, alguns adopten una visió veritablement desenganyada: pensen el pitjor dels altres éssers humans. Això mina l'orgull que tenen de si mateixos i de la seva feina. El lideratge policial és la millor arma per contrarestar aquesta tendència cap a l'escepticisme i el Codi, amb la seva exposició de motius i la rellevància d'un marc d'organització general, ofereix un gran nombre de suggeriments, indicacions i pistes per a què els caps de policia puguin emprar-les en aquest context.

3.2 Coneixements tècnics necessaris per al treball

3.2.1 *Experiència basada en un cos sistemàtic de teoria i coneixements*

El paràgraf 23 del Codi estipula el ventall de formació que s'espera de la policia. En el comentari d'aquest paràgraf es destaca que la finalitat última és que el personal de la policia tingui un coneixement ampli de la societat a la qual serveix i que el seu comportament sigui adequat per dur a terme les tasques d'acord amb els objectius de la policia. El paràgraf 23 assenyalava: «El personal de la policia ha de demostrar tenir capacitat de discerniment, una actitud oberta, maduresa, sentit de la justícia, habilitats comunicatives i, quan calgui, aptituds per dirigir i organitzar. A més a més,

han de tenir una bona comprensió de qüestions socials, culturals i comunitàries.» En molts Estats membres, els agents de policia adquireixen experiència i coneixements gradualment amb l'exercici de la feina (on els empleats amb més antiguitat s'encarreguen del seu aprenentatge) i mitjançant cursos de formació. Aquests cursos estan orientats tant a les necessitats pròpies de la categoria com a les d'especialització. Les exigències a les quals ha de respondre la policia moderna són tals que l'experiència i els coneixements són cada vegada més complexos. El Codi reconeix aquest fet en el paràgraf 64, que afirma que «els Estats membres han de promoure i encoratjar els treballs de recerca sobre la policia, tant aquells que es facin des de la mateixa policia com des d'institucions externes», mentre que el comentari reforça la conveniència que la policia, com un òrgan multidisciplinari, garanteixi una atenció crítica òptima mitjançant la recerca i els estudis policials, i estableixi vincles amb les universitats amb aquesta finalitat.

3.2.2 Alts nivells de requisits d'ingrés i d'adequació per a l'exercici professional

El paràgraf 22 del Codi estableix: «El personal de la policia, a qualsevol nivell d'accés a la professió, ha de ser reclutat en funció de les seves capacitats i experiència personal, que han d'adaptar-se als objectius de la policia.» A continuació, el comentari fa referència al paràgraf 23 (esmentat anteriorment al punt 4) per il·lustrar els tipus d'habilitats i aptituds personals que han de tenir els candidats, amb l'advertiment que també s'exigeix una experiència personal (formació educativa i experiència vital) adequada. A més a més, han d'aplicar-se els mateixos principis bàsics a totes les categories malgrat que els requisits de qualificació puguin variar en el cas de categories diferents.

En comparació amb nombrosos grups professionals, els nivells dels requisits d'ingrés de la policia no han estat tradicionalment tan alts. Això no obstant, s'ha compensat per mitjà de la formació continuada i les oportunitats de desenvolupament, en molts casos en augment. Cal assenyalar, com ho fa el comentari del paràgraf 28, que hi ha Estats en què tot el personal de la policia es recluta amb un títol bàsic (el model del Regne Unit) i hi ha sistemes en què el personal de qualificació bàsica i el personal de direcció es recluten per procediments diferents (l'Europa continental), i que el requisit per a l'ingrés en aquesta segona categoria acostuma a ser un títol universitari.

3.2.3 Una llarga formació dels candidats i un esforç d'aprenentatge continuat

El paràgraf 28 aborda directament aquesta condició per a la professionalitat i estableix el següent: «La formació bàsica inicial haurà de ser seguida preferentment per períodes regulars de formació continuada, així com formació especialitzada i, quan calgui, de formació en lideratge i tasques

de gestió.» Una vegada més, com en el cas dels requisits d'ingrés, normalment la durada de la formació dels candidats a policia no ha estat tan extensa com en la majoria dels altres grups professionals. Malgrat tot, hi ha diferències nacionals significatives en aquest aspecte i la curta durada de la formació dels candidats sovint es compensa amb un desenvolupament continuat i oportunitats de formació addicional. Els agents de policia, que tendeixen a tenir un gran interès per millorar els coneixements relacionats amb la seva feina al llarg del seu exercici professional, busquen amb avidesa aquestes oportunitats i les aprofiten. És cert, però, que això s'ha d'analitzar, com succeeix amb totes les professions en general, en relació amb les oportunitats professionals verticals i horitzontals existents. On aquestes oportunitats existeixen, l'esforç de formació augmenta de manera paral·lela.

3.3 Control intern del treball

3.3.1 *Control autònom de la professió mitjançant codis deontològics o de disciplina en lloc de (o a més de) controls jurídics o administratius externs*

La importància de l'assumpció de responsabilitats per part de la policia i la complexitat de la qüestió queden ben reflectides en el Codi. En efecte, l'apartat 6 està dedicat íntegrament a aquest tema. Algunes veus han argumentat que l'autonomia professional de la policia tendeix a reduir i minar la correcta responsabilitat d'aquesta i que, en conseqüència, no és desitjable. No obstant això, s'ha constatat clarament que tant la responsabilitat com l'autonomia són, dins d'uns límits, desitjables i que és fonamental, per tal que els serveis dels cossos de la policia siguin correctes i eficaços, buscar un equilibri òptim entre totes dues. A més a més, això és vàlid per a tots els professionals que disposen de poder sobre els ciutadans. La confiança i l'honestedat en el compromís professional, així com la integritat, són intrínseques al servei professional: sense aquestes no pot haver-hi servei professional. El Codi procura atènyer justament aquest equilibri entre l'autonomia i la responsabilitat professional. Per exemple, el paràgraf 15 estableix que «la policia ha de disposar d'una independència operativa suficient davant d'altres cossos de l'Estat en dur a terme les seves tasques, per les quals ha de poder respondre plenament», mentre que el paràgraf 59 afirma que «la policia ha de respondre davant de l'Estat, els ciutadans i els seus representants. Ha d'estar subjecta a un control extern d'eficiència.»

Els codis deontològics professionals són crucials per assolir una identitat i un estatus professionals plens, com també ho són els procediments disciplinaris interns. Pel que fa a aquest darrer punt, el paràgraf 33 estableix: «Les mesures disciplinàries que s'adoptin contra un membre de la policia han d'estar sota el control d'un òrgan independent o d'un tribunal.» Els dos primers paràgrafs del comentari són especialment descriptius i clarificadors i mereixen una lectura completa:

Com a norma general, les sancions disciplinàries contra els membres de la policia són un assumpte intern d'aquesta i sovint són de caràcter menor. No obstant això, les mesures disciplinàries també poden ser greus i a vegades és difícil traçar la línia entre l'aspecte penal i l'aspecte disciplinar d'un cas. A més a més, els procediments i les sancions penals poden ser seguits per mesures disciplinàries.

La possibilitat d'impugnar les decisions disciplinàries per part d'un òrgan independent, preferentment un tribunal de justícia, té dos avantatges principals. En primer lloc, per al personal de policia representa una garantia contra decisions arbitràries. En segon lloc, obre la policia a la societat (transparència), especialment si tenim en compte que les vistes dels tribunals i les sentències i decisions de la justícia normalment són públiques.

El comentari indica també que els drets humans dels membres de la policia estan en joc en tot procés disciplinari i s'han de preservar.

Com ja he assenyalat diverses vegades, la professionalitat i la integritat de la policia se centren a guanyar-se la confiança de la societat. Atès l'àmbit de decisió necessari de la policia i, per tant, per a l'exercici de l'autonomia, és fonamental que els agents de policia «posseeixin» una ètica professional. El Codi reconeix aquesta condició tant pel seu caràcter inherent, que proporciona una guia ètica integral, com en els termes dels requisits que especifica, el més destacat dels quals es troba al paràgraf 63 i diu així:

«Els Estats membres han d'elaborar codis deontològics de la policia que es basin en els principis recollits en aquesta Recomanació i que siguin supervisats pels òrgans adequats.»

3.3.2 *Exigència d'una severa responsabilitat d'actuació individual*

Un agent de policia és molt més responsable de manera individual de les seves accions que probablement un treballador de qualsevol altra professió. La seva tasca comporta un risc especial en aquest sentit. Aquest factor explica per si sol l'alt grau de precaució i la posició d'autodefensa que mostren els agents, que són molt conscients que qualsevol acció positiva que emprenguin pot generar acusacions en contra seva difícils de rebatre. El Codi és inequívoc pel que fa a aquesta condició per a l'estatus professional. En el paràgraf 16 s'estableix el següent: «El personal de la policia, en tots els nivells de la jerarquia, ha de ser personalment responsable de les seves accions i omissions o de les ordres donades als seus subordinats.» El comentari subratlla aquesta constatació. «Els membres de la policia, com qualsevol altre ciutadà, també han de ser responsables personalment de les seves accions.» Això inclou les ordres als subordinats. Aquest requisit es remarca en el paràgraf 17, que assenyalava: «L'organització de la policia ha d'estipular una cadena de comandaments clarament definida. En tots els casos ha de ser possible determinar quin

superior és l'últim responsable de les accions o omissions d'un membre del personal de la policia.»

Aquestes estrictes exigències en matèria de responsabilitat individual davant de les accions pròpies no són sorprenents tenint en compte la rellevància de la necessitat que la policia exerceixi el seu criteri (discreció) en el manteniment i l'aplicació de la llei. La discreció és la llibertat i/o autoritat per prendre decisions i opcions i la policia ha d'exercir aquesta capacitat amb intel·ligència a fi d'ajustar els principis generals de la llei a l'infinut nombre de casos específics que els éssers humans produeixen en les seves activitats quotidianes. Rarament dues circumstàncies humanes són exactament idèntiques i el discerniment de la policia és fonamental per transformar tal varietat en algun patró de conformitat manejable amb el qual es pugui treballar. Sens dubte, els tribunals deuen la seva visió dels fets relativament ordenada a la feina de gestió de la policia. Com succeeix amb totes les responsabilitats de tipus similar, aquesta important funció és alhora un privilegi i una càrrega. Però això és el que es troba en el centre de la professionalitat de la policia.

Una segona preocupació, igual d'important, rau en el nucli d'aquesta condició professional. És molt fàcil per als membres de les organitzacions evadir o delegar les responsabilitats de les seves accions renunciant a la seva autonomia personal. L'excusa és sempre que seguien o obeïen ordres i que, per tant, no tenien cap altra opció en la qüestió. El Codi no permet aquesta escapatòria. Exigeix severament als professionals que exerceixin una responsabilitat personal plena davant de les seves accions. Evidentment, la contrapartida, com sempre que s'exerceix l'autonomia personal, és l'orgull de ser un agent de policia professional, amb plens drets i capaç de prendre les seves pròpies decisions.

3.3.3 *Compromís ètic i/o vocacional amb la vessant de servei del treball*

El Codi en el seu conjunt porta implícita la creença que els agents de policia *haurien* de tenir un compromís moral i/o vocacional amb la seva feina i ofereix una àmplia guia en aquest sentit. No obstant això, crec que seria fer honor a la veritat dir que els reclutes de policia no saben gaire on es posen quan aspiren a ser agents de policia. Mentre que n'hi ha molts que tenen sens dubte una visió idealista del servei de la policia, d'altres ingressen al cos únicament per motius econòmics, culturals i hedonistes, interessats per la vessant física de la feina. Tenen una visió més pràctica sense ser plenament conscients de les implicacions ètiques d'aquest exercici de les seves funcions. Malgrat això, la majoria desenvolupa un vincle ètic amb la funció policial i arriba a adonar-se del seu compromís per protegir els meritoris ciutadans de les activitats dels delinqüents i preservar-los, en la mesura que sigui possible i estigui al seu àmbit d'actuació, d'altres disfuncions i alteracions indegudes. La seva professionalitat pràctica és força coherent amb les accions que van més enllà de la crida del deure

i molt més de les exigències de l'interès propi material, tot i que això els dissuadeix de parlar-ne. Arriben a reconèixer les càrregues específiques i inevitables de la responsabilitat professional que van lligades de manera inseparable amb l'orgull de prestar un servei essencial i indubtablement lloable. Es fomenta en molts polícies de tots els nivells que reflexionin sobre les seves tasques, s'enfrontin amb les profunditats humanes i així adquireixin el seu propi compromís moral i vocacional. L'objectiu bàsic és que no hi hagi manca de compromís vocacional entre els membres de la policia.

3.3.4 *Una feina caracteritzada per un alt grau d'exclusivitat i d'especialització professionals*

La definició de l'àmbit d'aplicació del Codi aborda directament aquesta condició de la professionalitat i estableix: «Aquest Codi és aplicable a les forces públiques de seguretat tradicionals o serveis de policia o a d'altres òrgans autoritzats i/o controlats pels poders públics que tinguin per objectiu mantenir la llei i l'ordre en la societat civil, i a qui l'Estat autoritza a utilitzar la força i/o atorga poders especials.» El comentari il·lustra en certa mesura el caràcter inclusiu de la definició de l'àmbit del Codi. No obstant això, s'assenyala clarament que «...aquesta recomanació no inclou les empreses privades de seguretat».

El monopoli de les funcions essencials d'una professió és fonamental per al manteniment de l'estatus professional i l'exclusivitat i l'especialització professionals depenen d'un sentit molt profund d'identitat i finalitat professionals. Protegir la pau civil mitjançant la millora de l'Estat de dret, amb una intervenció tant directa com indirecta, promovent les condicions de compliment de la llei i autoregulació de la comunitat, constitueix una funció social teòricament adequada per a l'especialització professional i el monopoli.

Tot i això, l'extraordinària expansió de les empreses privades de serveis de seguretat que sens dubte duen a terme tasques policials en indrets tant públics com privats representa efectivament una violació de l'exclusivitat professional. En concret, amb l'establiment d'enclavaments («bombolles de seguretat») com ara centres comercials, aeroports i àrees comercials i d'habitatges particulars amb cossos privats de policia, hi ha el risc que es desenvolupi un sistema policial de doble nivell. Les persones amb recursos econòmics poden moure's d'una bombolla de seguretat a una altra en mitjans de transport que gaudeixen de protecció privada i acompanyats per una policia privada que potser no senti una especial obligació de mantenir la policia pública informada de les infraccions de la llei i d'altres qüestions que els atenyin directament. S'estan fent tots els esforços possibles per encabir les tasques dels cossos privats de policia dins de marcs de regulació i control jurídics més amplis. Cal afegir-hi que, de moment, aquesta tendència no representa una amenaça real per a l'exclusivi-

tat professional de la policia pública, amb un àmbit d'actuació immensament més ampli.

4. CONCLUSIONS

Per bé que em sembla molt més important que els agents de policia es vegin com a professionals en les seves activitats policials que no que es considerin com a membres d'una ocupació professional, el model de referència que aquí es proposa sembla apuntar positivament en ambdues direccions. I aquesta sembla que és la posició adoptada, tot i que només implícitament, pel Codi d'ètica de la policia del Consell d'Europa. L'argument es pot resumir de la manera següent. El concepte de professionalitat ètica és vàlid i útil per descriure la tasca de la policia. És un concepte complex, que es basa en una relació social de confiança i honestetat entre el professional i la ciutadania. L'aptitud tècnica i el compromís ètic constitueixen la base d'aquesta confiança i els membres de la policia, malgrat algunes característiques que no són pròpies de la condició professional, mostren una adequació suficient al model per merèixer plenament la designació de professionals. El Codi arriba a la mateixa conclusió, amb la dimensió addicional, derivada del seu caràcter normatiu, d'advocar per una major professionalitat.